

2017

1. Az atom szerkezete

Az atomok, az elemek jellemzése. Az elektronszerkezet és a periódusos rendszer. Az ionok jellemzése.

2. A kémiai kötések

Az elsőrendű kémiai kötések jellemzése (ionos, fémes, kovalens). A másodrendű kémiai kötések jellemzése.

3. A molekulák és az összetett ionok

A molekulák és a kovalens kötés jellemzése. A molekulák térszerkezete, polaritása. Az összetett ionok szerkezete.

4. Az anyagi halmazok

A halmazállapotok jellemzése, a halmaz-állapotváltozások. A kristályrács típusok jellemzése (ionos, molekula, atom, fém).

5. A többkomponensű rendszerek

A többkomponensű rendszerek jellemzése, a kolloid rendszerek. Az oldatok jellemző tulajdonságai.

6. Kémiai átalakulások, kémiai reakciók

A termokémiai fogalmak, a reakcióhő. A reakciókinetika és a katalízis. A kémiai egyensúlyok alapelvei.

7. Sav-bázis reakciók

Vizes oldatok kémhatása. Sav-bázis indikátorok. A közömbösítés. Sók hidrolízise.

8. Az elektronátmenettel járó reakciók

Az oxidáció és a redukció. A galvánelemek felépítése. Az elektrolízis fogalma, az elektrolizáló cella folyamatai.

9. A hidrogén jellemzése

10. A klór és a hidrogén-klorid tulajdonságai

11. Az oxigén

Az oxigén jellemzése és fontosabb vegyületei (az oxidok). A víz jellemzése.

12. A kén

A kén tulajdonságai és fontosabb vegyületei. A kénsav jellemzése.

13. A nitrogén

A nitrogén jellemzése és fontosabb vegyületei (oxidjai és az ammónia). A salétromsav jellemző tulajdonságai.

14. A foszfor

A foszfor jellemzése és fontosabb vegyületei (oxidjai és a foszforsav).

15. A szén

A szén jellemzése és fontosabb szerves vegyületei (oxidjai és a szénsav).

16. A fémek általános jellemzése

A fémek általános tulajdonságai. Az ötvözetek. A fémek általános előállítási lehetőségei. Fémek korróziója.

17. Az alkálifémek és az alkáliföldfémek

Az alkálifémek és az alkáliföldfémek tulajdonságai. Fontosabb sóik jellemzése.

18. A p- és a d-mező fontosabb fémjei

A p-mező fontosabb fémjeinek jellemzői és vegyületeik (sóik). Az alumínium. A d-mező fontosabb fémjeinek jellemzői és vegyületeik (sóik). A rézcsoport, a vas csoport és a cink.

19. A szerves vegyületek általános jellemzése

A szerves anyagok csoportosítása. Az izoméria típusai. A funkciócsoportok.

20. Az alkánok, a cikloalkánok és a halogéntartalmú szénhidrogének

Elnevezésük, tulajdonságaik, szerkezetük, reakcióik, felhasználásuk.

21. Az alkének jellemzése és a diének, poliének

Elnevezésük, izomériájuk, tulajdonságaik, jellegzetes reakcióik.

22. Az alkinok és az aromás szénhidrogének jellemzése

23. A hidroxil-vegyületek és az éterek

Az alkoholok és a fenolok jellemzése. Az éterek általános tulajdonságai.

24. Az oxo-vegyületek

Csoportosításuk. Az aldehidek és a ketonok tulajdonságai.

25. A karbonsavak és a karbonsavészterek

A karbonsavak és a karbonsavészterek jellemzése, csoportosításuk. A zsírok és az olajok.

26. A nitrogéntartalmú szerves vegyületek

Az aminok jellemzése. Az aminosavak tulajdonságai, szerkezetük, szerepük. Az amidok jellemzése. A nitrogéntartalmú heterociklusos vegyületek.

27. A szénhidrátok

A monoszacharidok, a diszacharidok és a poliszacharidok jellemzése. Fontosabb képviselőik.

28. A fehérjék és a nukleinsavak

Szerkezetük, felépítésük, tulajdonságaik.

2017

Kísérlet nátriummal (nem elvégzendő)

A megfigyelések alapján értelmezze a kísérletet, a magyarázatot reakcióegyenlettel támassza alá!

Fenolftaleines vízbe borsó nagyságú kérgétől alaposan megtisztított nátrium darabkát dobtunk.

Megfigyelések: A nátrium gömb alakúvá válva mozgott a víz felszínén, mérete egyre csökkent, eközben a folyadék lila színű lett. A kísérlet során végig sístergő hangot hallottunk.

Kísérlet acetaldehiddel (nem elvégzendő)

A megfigyelések alapján értelmezze a kísérletet, a magyarázatot reakcióegyenlettel támassza alá!

Kémcsőbe 4 cm^3 ezüst-nitrát-oldatot öntöttünk, majd annyi szalmiákszeszt adagoltunk hozzá, hogy a kezdetben keletkező csapadék éppen feloldódott. Az így elkészített oldathoz 2 cm^3 acetaldehyd-oldatot öntöttünk, majd a kémcsövet forró vízfürdőbe helyeztük!

Megfigyelés: Néhány perces várakozás után a kémcső falán csillogó fémréteg vált ki.

Kísérlet alumíniummal (elvégzendő)

Tegyen a kémcső aljára kevés alumíniumot, majd öntsön rá $2\text{-}3 \text{ cm}^3$ híg sósavoldatot.

A megfigyelései alapján értelmezze a kísérletet, a magyarázatot reakcióegyenlettel támassza alá!

Kémhatás vizsgálata pH-papír segítségével (elvégzendő)

Három kémcsőben – ismeretlen sorrendben – a következő oldatokat találja: híg ecetsav (CH_3COOH) oldat, híg konyhasó (NaCl) oldat és híg nátrium-hidroxid (NaOH) oldat.

A tálcán található pH-papír segítségével azonosítsa az oldatokat és megfigyelései alapján értelmezze a változásokat!

Kalcium-karbid és víz reakciója (nem elvégzendő)

A megfigyelések alapján értelmezze a kísérletet, a magyarázatot reakcióegyenlettel támassza alá!

Gázfejlesztő készülékben lévő kalcium-karbidra vizet csepegtettünk. A durranógázpróba elvégzése után a fejlődő gázt meggyújtottuk.

Megfigyelés: A gáz kormozó lánggal égett.

Kísérlet tojáshéjjal (elvégzendő)

Cseppentsen ecetsav oldatot megtisztított tojáshéj darabokra!

A megfigyelései alapján értelmezze a kísérlet jelenségeit, a magyarázatot a folyamat lényegét leíró reakcióegyenlettel támassza alá!

Kísérletek szappanoldattal (elvégezendő)

Két kémcsőben szappan oldatot talál. Az egyik kémcső tartalmához öntsön desztillált vizet, míg a másik kémcsőhöz kalcium-klorid oldatot, majd rázza össze a kémcsövek tartalmát!

A megfigyelései alapján értelmezze a kísérlet jelenségeit, a magyarázatot a folyamat lényegét leíró reakcióegyenlettel támassza alá!

Kísérlet etil-alkohollal (nem elvégezendő)

A megfigyelések alapján értelmezze a kísérletet, a magyarázatot reakcióegyenlettel támassza alá!

Kémcsőbe kb. 5 cm³ etil-alkoholt töltünk. Az alkoholba borsó nagyságú frissen vágott nátrium darabkát dobunk.

Megfigyelés: A reakcióban szintelen, szagtalan gáz fejlődik. A reakció nem olyan heves, mint a nátrium és a víz reakciója.

Kísérlet réz-szulfát-oldattal (elvégezendő)

Tegyen vasszeget főzőpohárban lévő réz-szulfát-oldatba, majd egy perc múlva vegye ki a szeget!

A megfigyelése alapján értelmezze a kísérletet, a magyarázatot függvénytáblázat adataival és reakcióegyenlettel támassza alá!

Kísérlet etilénnel (nem elvégezendő)

A megfigyelése alapján értelmezze a kísérletet, a magyarázatokat reakcióegyenlettel támassza alá!

Etiléngázt telített brómos-vízbe vezettünk.

Megfigyelés: Egy idő után a halványsárga brómos-víz elszíntelenedett.

Kísérletek jóddal (elvégezendő)

Három kémcsőben lévő jódkristályra öntsön benzint, vizet illetve etil-alkoholt! A kémcsövek tartalmát rázza össze!

A megfigyelések alapján értelmezze a kísérlet jelenségeit!

Kísérlet jóddal (elvégezendő)

Kémcső aljában lévő kevés jódkristályt óvatosan melegítsen, majd a lángból kivéve figyelje meg a kémcső falát!

A megfigyelések alapján értelmezze a kísérlet jelenségeit!

Etil-alkohol és ecetsav reakciója (nem elvégezendő)

A megfigyelések alapján értelmezze a kísérletet, a magyarázatot reakcióegyenlettel támassza alá!

Etil-alkoholt és ecetsavat 2–3 csepp tömény kénsav jelenlétében 1–2 percig melegítettük.

Megfigyelés: Az elillanó gőzöket magunk felé terelve, kellemes illatot éreztünk.

Kísérlet kockacukorral (elvégezendő)

Fogjon kockacukrot téglafogóba, majd rövid ideig tartsa borszesz-égő lángjába! Ismétlje meg úgy a kísérletet, hogy a kockacukrot a hevítés előtt cigarettahamuba mártja!

A megfigyelései alapján értelmezze a kísérlet jelenségeit!

Kísérlet nátrium-karbonáttal (elvégezendő)

Oldjon fel kevés nátrium-karbonátot desztillált vízben, majd cseppentsen az oldathoz egy-két csepp fenolftalein indikátort!

A megfigyelése alapján értelmezze a kísérletet, a magyarázatot reakcióegyenlettel támassza alá!

Kísérlet mészkővel (nem elvégezendő)

A megfigyelések alapján értelmezze a kísérletet, a magyarázatot reakcióegyenlettel támassza alá!

Gázfejlesztő-készülékbe mészkövet raktunk. A készülék csapját megnyitva sósavat engedünk a mészkőre.

Megfigyelés: Szintelen, szagtalan gáz fejlődött, amelyet szájával felfelé fordított pohárban fogunk fel. A gázba helyezett égő gyújtópálca elalszik.

Kísérlet szalmiáksóval (nem elvégezendő)

A megfigyelések alapján értelmezze a kísérlet jelenségeit!

Kémcsőben lévő szobahőmérsékletű vízben addig oldottunk szalmiáksót, amíg a kémcső alján feloldatlan só maradt. Ekkor melegítettük a kémcső tartalmát, így a só feloldódott. Ezután hideg vízzel hűtöttük az oldatot.

Megfigyelések: Hűtés hatására a folyadékban fehér hópehelyszerű kristályok jelentek meg.

Az oldódás vizsgálata (elvégezendő)

Mérje meg a főzőpohárba öntött víz hőmérsékletét! Oldjon fel kevés kálium-nitrátot vízben, majd az oldódás után ismét vizsgálja meg a főzőpohár hőmérsékletét!

A megfigyelése alapján értelmezze a kísérlet jelenségét!

Kísérlet foszforral (nem elvégezendő)

A megfigyelések alapján értelmezze a kísérletet, a magyarázatot reakcióegyenlettel támassza alá!

Fémlemez két végére kis darab fehér- illetve vörösfoszfort helyeztünk, majd a közepén melegíteni kezdtük a lemezt.

Megfigyelés: Először a fehérfoszfor, majd a vörösfoszfor gyulladt meg, a fémlapon mindkét esetben fehér, szilárd anyag jött létre.

Kísérlet kálium-permanganáttal (elvégezendő)

Kémcsőben egy ujjnyi kálium-permanganátot talál. Melegítse borszesz-égő lángjánál! Amikor pattogó hangot hall tartson a kémcső nyílásához parázsló gyújtópalcát!

A megfigyelése alapján értelmezze a kísérletet!